KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2016/2084

2016 m. birželio 10 d.

dėl valstybės pagalbos SA.38132 (2015/C) (ex 2014/NN). Papildoma kompensacija įmonei „Arfea“ už viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimą

(pranešta dokumentu Nr. C(2016) 3472)

(Tekstas autentiškas tik italų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą ir ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pagal pirmiau ([1]) nurodytą (-as) nuostatą (-as) pateikti savo pastabas ir atsižvelgusi į jas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2014 m. sausio 9 d. Italijos valdžios institucijos pagal SESV 108 straipsnio 3 dalį pateikė elektroninį pranešimą apie Pjemonto regioninio administracinio teismo sprendimą suteikti papildomą kompensaciją įmonei „Aziende Riunite Filovie ed Autolinee“ (toliau – „Arfea“) už keleivių vežimo autobusais paslaugų teikimą, remiantis Italijos Pjemonto regiono administracijos (toliau – regiono administracija) 1997–1998 m. laikotarpiu (toliau – aptariamas laikotarpis) suteiktomis paslaugų koncesijomis.

(2) Pranešimas užregistruotas numeriu SA.38132. Vadovaujantis 2014 m. vasario 7 d. Komisijos išsiųstu prašymu patikslinti, ar buvo išmokėta papildoma kompensacija, regiono administracija 2014 m. kovo 11 d. patvirtino, kad 2014 m. vasario 7 d., tai yra po to, kai Italijos vyriausybė informavo Komisiją apie priemonę, regiono administracija sumokėjo papildomą kompensaciją. Todėl ši priemonė laikoma tokia priemone, apie kurią nebuvo pranešta.

(3) 2014 m. balandžio 7 d. ir 2014 m. gegužės 21 d. Italijos valdžios institucijos pateikė Komisijai daugiau informacijos, o 2014 m. rugpjūčio 20 d, vadovaudamosi Komisijos 2014 m. liepos 24 d. išsiųstu prašymu pateikti informaciją, jos pateikė papildomos informacijos.

(4) 2015 m. vasario 23 d. raštu Komisija informavo Italiją apie Komisijos sprendimą pradėti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 108 straipsnio 2 dalyje išdėstytą procedūrą dėl pagalbos teikimo. 2015 m. balandžio 16 d. rašte Italijos valdžios institucijos pateikė savo pastebėjimus dėl sprendimo pradėti procedūrą.

(5) Savo sprendime pradėti procedūrą, kuris buvo paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([2]), Komisija pakvietė suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas dėl priemonės.

(6) Vienintelė trečioji šalis, pateikusi pastebėjimus dėl sprendimo pradėti procedūrą, buvo įmonė „Arfea“, kuri buvo naudos pagal priemonę gavėja. 2015 m. liepos 30 d. buvo gauti įmonės „Arfea“ pastebėjimai. 2015 m. rugpjūčio 18 d. jie buvo persiųsti Italijai, sudarant jai galimybę atsakyti į šiuos pastebėjimus. 2015 m. rugsėjo 24 d. raštu buvo gautos Italijos pastabos.

([1]) OL C 219, 2015 7 3, p. 12.
([2]) Plg. 1 išnašą.

2. IŠSAMUS PAGALBOS APRAŠYMAS

2.1. Bendrovė ir jos teikiamos paslaugos

(7) „Arfea“ yra privati bendrovė, teikianti vietinio viešojo transporto paslaugas, remiantis koncesijomis, ir privačias komercines transporto paslaugas. Konkrečiau, vadovaujantis Italijos valdžios institucijų informacija, aptariamuoju laikotarpiu (1997 m. ir 1998 m.) įmonė „Arfea“ koncesijos pagrindais valdė autobusų maršrutų tinklą Alessandria ir Asti provincijose (toliau – provincijos). Bendrovė taip pat teikė kitas privačias paslaugas, tokias kaip turizmo paslaugos ir autobusų nuoma.

(8) Pagal Italijos valdžios institucijų pateiktą informaciją regiono administracija, vadovaudamasi Regioninės vyriausybės (it. - Delibera della Giunta Regionale arba D.G.R.) 1984 m. vasario 16 d. pagrindiniu sprendimu Nr. 658-2041 (toliau – 1984 m. pagrindinis sprendimas), įgyvendinant Įstatymą Nr. 151/1981 ([3]) ir Regioninį įstatymą Nr. 16/1982 ([4]), už pirmiau minėtas paslaugas per 1997–1998 m. laikotarpį jau buvo sumokėjusi įmonei „Arfea“ valstybės įmokas. Šiuose teisės aktuose yra įtvirtintos taisyklės, pagal kurias juridiniams subjektams arba įmonėms, teikiančioms keleivių vežimo paslaugas, skiriamos valstybės įmokos investicijoms ir einamasis deficitas. Pagal Regioninio įstatymo Nr. 16/82 1 straipsnį, tokiomis paslaugomis laikomos paslaugos, kurios „įprastai skirtos kolektyviniam žmonių arba prekių gabenimui nuolat arba periodiškai pagal tarifus, laiką, dažnumą ir iš anksto apibrėžtus maršrutus bei nediferencijuotą pasiūlą“. 1997 m. įmonė „Arfea“ taip pat paprašė ir gavo iš regiono administracijos papildomų valstybės subsidijų pagal Įstatymo Nr. 472/1999 12 straipsnį 1997 metams. Kadangi šios valstybės subsidijos „Arfea“ buvo suteiktos daugiau kaip prieš dešimt metų iki to laiko, kai Komisija išsiuntė Italijos valstybei pirmąjį prašymą pateikti informaciją, todėl šios įmokos nebus vertinamos pagal dabartinį sprendimą.

(9) 2007 m., vadovaudamasi Consiglio di Stato (Italijos aukščiausiojo administracinio teismo) sprendimu, pagal kurį pervežimo paslaugų teikėjui buvo suteikta atgaline data mokama kompensacija už viešųjų paslaugų teikimą tiesiogiai pagal Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1191/69 ([5]), kartu su kompensacija, kurią įmonė jau buvo gavusi pagal nacionalinę teisę ([6]), „Arfea“ paprašė regiono administracijos papildomos kompensacijos už viešųjų paslaugų teikimą, remiantis šiuo reglamentu, dėl jos patirtų ekonominių nuostolių, susijusių su viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimais (VPTĮ), jai nustatytais atitinkamai 1997 m. ir 1998 m. Pagal įmonę „Arfea“ jos gautos kompensacijos dydis, apskaičiavus pagal nacionalinius teisės aktus, pilnai nekompensavo deficito, susidariusio vykdant VPTĮ. 2007 m. gegužės 14 d. ir 2008 m. sausio 25 dienos pranešimais regiono administracija atmetė šį prašymą. Įmonė „Arfea“ ir kiti paslaugų teikėjai apeliaciniais skundais Nr. 913/2007 ir 438/2008 apskundė šiuos pranešimus, pagal kuriuos buvo atmesti jų prašymai dėl papildomos kompensacijos.

2.2. Pjemonto regioninio administracinio teismo sprendimai (*TAR Piemonte*)

(10) 2010 m. vasario 18 d. sprendimais (Setenze Nr. 976 ir 977/2010) Pjemonto regioninis administracinis teismas („regioninis administracinis teismas“) patenkino „Arfea“ apeliacinius skundus ir padarė išvadą, kad pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69 įmonė „Arfea“ turėjo teisę gauti papildomą kompensaciją už jos teikiamas viešąsias paslaugas.

(11) Šiuose sprendimuose regioninis administracinis teismas pripažino, kad įmonės, teikiančios viešąsias paslaugas, reikalavimas kompensuoti išlaidas, faktiškai patirtas atliekant tokias paslaugas, negali būti atmestas. Nepakankamas Italijos taikomos subsidijos dydis reikštų nepalankią padėtį koncesijos gavėjai. Be to, regioninio administracinio teismo nuomone, įmonė „Arfea“ turėjo teisę gauti kompensaciją už viešųjų paslaugų teikimą net ir tuo atveju, jei ji prieš tai nebuvo pateikusi prašymo panaikinti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus. Regioninio administracinio teismo nuomone, tikslią bendrovei „Arfea“ išmokėtinos papildomos kompensacijos sumą turėjo nustatyti regiono administracija, remdamasi patikimais bendrovės sąskaitų duomenimis, iš kurių būtų

([3]) *Legge 10 aprile 1981, n. 151 Legge quadro per l'ordinamento, la ristrutturazione ed il potenziamento dei trasporti pubblici locali. Istituzione del Fondo nazionale per il ripiano dei disavanzi di esercizio e per gli investimenti nel settore* (1981 m. balandžio 24 d. GU Nr. 113), prieiga: http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981-04-10;151.

([4]) *Legge regionale 23 luglio 1982, n. 16. Interventi finanziari della Regione nel settore del trasporto pubblico di persone* (1982 m. liepos 28 d. B.U. Nr. 30), prieiga: http://arianna.consiglioregionale.piemonte.it/base/leggi/l1982016.html.

([5]) Iš dalies pakeistas 1969 m. birželio 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1191/69 dėl valstybių narių veiksmų, susijusių su įsipareigojimais, neatskiriamais nuo viešosios paslaugos geležinkelio, kelių ir vidaus vandenų transporto srityje sąvokos (OL L 156, 1969 6 28, p. 1).

([6]) 2006 m. rugpjūčio 28 d. Sprendimas Nr. .5043.

matyti „Arfea“ veiklos, vykdytos pagal viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, daliai priskirtinų sąnaudų ir atitinkamų pajamų skirtumas. Tačiau regiono administracija neapskaičiavo kompensacijos sumos, kuris turėjo būti išmokėtas „Arfea“, kaip įpareigojo regioninis administracinis teismas.

(12) Vadovaudamasis 2013 m. vasario 14 d. nutartimis Nr. 198 ir 199, regioninis administracinis teismas paskyrė ekspertą (toliau – ekspertas) patikrinti, ar „Arfea“ reikalaujamos sumos (1 446 526 EUR už 1997 m. ir 421 884 EUR už 1998 m.) buvo apskaičiuotos, laikantis Reglamento (EEB) Nr. 1191/1969 ir sprendimo *Altmark* 87–95 punktų ([7]). Iš 2013 m. spalio 10 d. regioninio administracinio teismo sprendimų Nr. 1070 ir 1071/2013 matyti, kad ekspertas patvirtino, jog „Arfea“ ekonominė situacija dėl nepakankamo kompensacijos išmokėjimo pablogėjo 1 196 780 EUR 1997 m. ir 102 814 EUR 1998 m. Regioninis administracinis teismas nustatė papildomos kompensacijos, kurią regiono administracija turėjo sumokėti „Arfea“, sumas ir įpareigojo ją sumokėti šias sumas iki 2014 m. vasario 7 d. Italijos valdžios institucijos patvirtino, kad regiono administracija sumokėjo šias sumas „Arfea“ 2014 m. vasario 7 d.

(13) Šiuo mokėjimu buvo sumokėtos tos papildomos kompensacijos, kurias sumokėjo regiono administracija, vykdydama spendimus Nr. 1070 ir 1071/2013, apimančius priemones, apie kurias nebuvo pranešta ir kurios yra susijusios su šiuo Sprendimu.

2.3. **Papildomos kompensacijos suma**

(14) Kaip išaiškinta pirmesniame skyriuje, regioninis administracinis teismas paskyrė ekspertą nustatyti papildomą kompensaciją, kurią turėjo sumokėti regiono administracija įmonei „Arfea“. 2013 m. birželio 17 d. ekspertas parengė dvi ataskaitas: vieną – už 1997 m. ir kitą – už 1998 m. Ekspertas atliko apskaitos pataisymus „Arfea“ konsultantų atliktame kompensacijos sumos apskaičiavime, tačiau patvirtino, kad papildomos kompensacijos apskaičiavimui naudota metodologija atitiko Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 10 ir paskesnius straipsnius bei *Altmark* sprendimo punktus nuo 87 ir 95. Ekspertas taikė tokią metodologiją:

a) apskaičiuoti skirtumą tarp grynųjų sąnaudų ir pajamų, gautų vykdant viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus;

b) iš sumos, apskaičiuotos pagal (a), atimti jau suteiktas įmonei „Arfea“ valstybės įmokas („patvirtintas deficitas“);

c) po to patvirtintas deficitas buvo palygintas su grynuoju finansiniu poveikiu, kuris „lygus viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymo teigiamo ar neigiamo poveikio viešųjų paslaugų vykdytojo pajamoms ir sąnaudoms sumai“ ([8]). Ekspertas apskaičiavo grynąjį finansinį poveikį, vadovaudamasis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priede nurodyta metodologija ([9]).

(15) Savo ataskaitose ekspertas paaiškino, kad tikrinimui naudojamus duomenis buvo patvirtinusi regiono administracija. Priešingai Italijos valdžios institucijų parengtai pretenzijai ekspertas mano, kad, remiantis įmonės „Arfea“ apskaita, galima nustatyti, kokios išlaidos buvo patirtos, vykdant Pjemonto regiono administracijos tariamai nustatytus viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus. Eksperto nuomone, kai kurios sąnaudos gali būti priskirtos tiesiogiai, o kai kurios bendros sąnaudos gali būti tik atskirtos, atliekant netiesioginį tokių sąnaudų priskyrimą įmonės „Arfea“ viešosioms ir privačioms veikloms. Netiesioginis bendrų sąnaudų priskyrimas buvo atliktas, remiantis rodikliais, nurodytais taip vadinamame „pagrindiniame modelyje“ (modelli base). Šį modelį paruošė „Arfea“, tariamai remdamasi regiono administracijos pateiktomis instrukcijomis (vadinamosios Instrukcijos 97).

([7]) Sprendimas *Altmark Trans prieš Regierungsprasidium Magdeburg*, C-280/00, [2003], EU:C:2003:415.

([8]) Žr. 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinačio Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 priedą (OL L 315, 2007 12 3, p. 1).

([9]) Pagal šio priedo 2 punktą „poveikis yra įvertinamas, lyginant situaciją, kai vykdomi viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai, su situacija, kuri būtų buvusi, jei tie įsipareigojimai nebūtų buvę vykdomi. Norėdama apskaičiuoti grynąjį finansinį poveikį, kompetentinga institucija vadovaujasi šia schema:

— sąnaudos, patirtos vykdant viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimą ar viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų paketą, kuriuos nustatė kompetentinga institucija (institucijos) ir kurie nurodomi viešųjų paslaugų teikimo sutartyje ir (arba) bendrosiose taisyklėse,

— atėmus bet kokią teigiamo finansinio poveikio sumą, gautą už atitinkamo (-ų) viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimo (-ų) vykdymą paslaugų teikimo tinkle,

— atėmus įplaukas iš tarifų ar bet kokias kitas pajamas, gautas už atitinkamo (-ų) viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimo (-ų) vykdymą,

— pridėjus pagrįstą pelną,

lygios grynajam finansiniam poveikiui“.

Šie rodikliai buvo panaudoti, nurodant regione atliekamų miesto ir tarpmiestinių viešųjų paslaugų procentinis dydį bei kitų privačių veiklų (pvz., autobusų nuomos) procentinį dydį. Ekspertas taikė šiuos procentinius dydžius bendroms sąnaudoms, kurioms tariamai nebuvo galima vesti atskiros apskaitos.

(16) Kalbant apie atitiktį sprendimui *Altmark*, ekspertas nesusidarė nuomonės, ar iš tikrųjų įmonei „Arfea“ buvo patikėti įsipareigojimai teikti aiškiai apibrėžtas viešąsias paslaugas, nes jis neturėjo įgaliojimo tokiam patikrinimui. Ekspertas patvirtina, kad valstybės subsidijų apskaičiavimo rodikliai buvo nustatyti 1984 m. pagrindiniame sprendime ir kad jo ataskaitoje patikrinta papildoma kompensacija neviršija to, kas būtina, kad būtų padengtos visos sąnaudos, patirtos vykdant viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, arba šių sąnaudų dalis, atsižvelgiant į atitinkamas pajamas ir pagrįstą pelną, gautą vykdant šiuos įsipareigojimus.

(17) Ekspertas sutinka su įmonės „Arfea“ konsultantų atliktais skaičiavimais dėl pagrįsto pelno, kuris yra apibrėžiamas kaip vidutinė kapitalo grąža, remiantis šiomis prielaidomis:

a) investuotas kapitalas buvo apskaičiuotas kaip įmonės „Arfea“ grynasis turtas pagal sąskaitas (7,98 mlrd. ITL 1997 m.), atėmus regionines subsidijas investicijoms. Ši suma buvo sumažinta, siekiant parodyti turto, kuris naudojamas tik teikiant viešąsias paslaugas, santykinį dydį, naudojant atitinkamą įmonės „Arfea“ veiklų procentinį dydį. Gauta suma 1997 m. buvo 1,6 mlrd. ITL;

b) remiantis konsultanto pasirinkta investuoto kapitalo grąžos apskaičiavimo formule, buvo nustatyta atitinkama grąžos norma 12,39 % 1997 m. ir 10,81 % 1998 m.;

(18) Galiausiai ekspertas laikosi nuomonės, kad įmonės „Arfea“ vieneto sąnaudos 1997 m. ir 1998 m. atitinka įprastos gerai tvarkomos įmonės, teikiančios panašias paslaugas rinkoje, sąnaudas.

(19) Todėl papildoma kompensacija už 1997 m. ir 1998 m. (1 196 780 EUR už 1997 m. 102 814 EUR už 1998 m.) atitiktų skirtumą tarp patvirtinto deficito ir grynojo finansinio poveikio, atėmus regiono administracijos jau sumokėtas valstybės subsidijas.

2.4. **Susitarimai dėl koncesijų**

(20) Italijos valdžios institucijos suteikė įmonei „Arfea“ 28 Provincijų koncesijas (disciplinari di concessione), susijusias su paslaugų teikimu pagal 27 regioninius maršrutus ir vieną tarpregioninį maršrutą, su skirtingomis galiojimo datomis. Kai kurios iš šių koncesijų aiškiai galiojo aptariamu laikotarpiu, o kitoms nėra įrodymų, kad jos buvo atnaujintos, tačiau tik vėlesniems pakeitimams:

Koncesija	Galiojimas
1. Alessandria–Voghera (tarpregioninės paslaugos)	1996
2. Acqui–Mombaruzzo	1993 9 15–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias - 1996 m. rugsėjo mėn.
3. Acqui–Spinetta–pramonės gamyklos *(linea operaia)*	1996 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1998 m. spalio mėn.
4. Oviglio–Asti fs	1993 10 18–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1996 m. rugsėjo mėn.
5. Alessandria–Mirabello–Casale	1986 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1994 m.
6. Alessandria–Ovada	1997 6 1 – 1997 12 31 (pasirašyta 1999 m. – koncesijoje minimi „Arfea“ atlikti mokėjimai už 1997 m. ir 1998 m.)
7. Altavilla–Casale	1983 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias–- 1994 m.

Koncesija	Galiojimas
8. Arquata–Spinetta–Alessandria–pramonės gamyklos „Michelin“ ir „Montedison“ (*linea operaia*)	1997 m. (pasirašyta 1998 m.)
9. Cassano Spinola–Novi – pramonės gamykla (ILVA)	1993 9 15–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1997 m. rugsėjo mėn.
10. Avolasca–Tortona	1983 3 1–1983 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1995 m.
11. Moretti – Acqui Terme	1993 9 15–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias - 1996 m.
12. Novi Ligure – Tortona	1998 m. (minima ankstesnė 1994 m. koncesija)
13. Sarizzola–Tortona	1993 9 15–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1995 m.
14. Fontanile–Alessandria	1993 9 15–1993 12 31 – pasirašyta 1996 m.
15. Isola s. Antonio–Tortona	1993 11 8–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1996 m.
16. Mombaruzzo–Quattordio	1993 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1996 m. lapkričio mėn.
17. Altavilla–Alessandria	1993 10 18 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1996 m. birželio mėn.
18. Arquata–Tortona	1997 9 29–1998 12 31 – pasirašyta 1999 m.
19. Garbagna–Tortona	1997 m – pasirašyta 1998 m. spalio mėn.
20. Bassignana–Alessandria	1993 10 18–1993 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1997 m.
21. Caldirola–Alessandria	1996 4 1–1996 12 31 – pasirašyta 1996 m. lapkričio mėn.
22. Masio–Alessandria	1993 10 18–1993 12 31 – dėl vėliausių pakeitimų susitarta nuo 1997 m. balandžio mėn. iki 1997 m. spalio mėn.
23. Quattordio–Alessandria	1993 m. prašymas – įrodymai apie 1994 m., 1995 m., 1996 m. ir 1997 m. atnaujinimus
24. S.Agata Fossili–Tortona	1992 4 1–1992 12 31 – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1995 m.
25. Torre Garofoli–Tortona	1973 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1993 m.
26. Castelnuovo S.–Spinetta M.	1981 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1997 m.
27. Acqui–Alessandria	1994 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1999 m.
28. Alessandria–Acqui Terme	1994 m. – įrodymai apie pakeitimus, vėliausias – 1996 m.

(21) Visų koncesijų trukmė yra vieneri metai. Norint jas atnaujinti, reikėjo pateikti prašymą dėl atnaujinimo mažiausiai prieš vieną mėnesį iki koncesijos pabaigos ir sumokėti koncesijos mokestį. Visose koncesijose nustatyta, kad paslaugos turėjo būti atliekamos įmonei prisiimant visą riziką. Keliose koncesijose nurodytos regioninės lentelės, kuriose nustatyti tarifai. Penkiose koncesijose nurodoma, kad paslaugų teikimas nesuteikia teisės į bet kokios rūšies subsidiją arba kompensaciją. Kitose 23 koncesijose nurodoma, kad galimybė gauti valstybės subsidijas priklauso nuo atitikties koncesijos nuostatoms ir kad atitinkami skaičiavimai bus atliekami, remiantis 1984 m. pagrindiniu sprendimu ([10]).

2.5. **Pagrindas pradėti procedūrą**

(22) Kaip išaiškinta sprendime pradėti procedūrą, Komisija turėjo abejonių dėl priemonės suderinamumo su vidaus rinka.

(23) Pirma, Komisija abejojo, ar laikytasi keturių sąlygų, kurios buvo nustatytos *Altmark* byloje priimtame Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) sprendime.

(24) Antra, Komisija turėjo abejonių, ar aptariamai priemonei buvo taikyta išimtis, susijusi su įsipareigojimu pateikti pranešimą pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69. Konkrečiai, Komisija išreiškė abejonių, pirmiausia, ar regiono administracija buvo vienašališkai nustačiusi įmonei „Arfea“ bet kokį viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimą, ir antra, ar aptariama kompensacija atitiko Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 reikalavimus. Įrodžius, kad nei viena iš šių sąlygų nebuvo patenkinta, reiktų įvertinti priemonės, apie kurią pranešta, atitiktį pagal Reglamentą (EB) Nr. 1370/2007.

(25) Trečia, Komisija abejojo dėl aptariamos priemonės suderinamumo, kaip numatyta Reglamente (EB) Nr. 1370/2007. Komisija išreiškė abejones, ar „Arfea“ buvo patikėtas viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimas (VPTĮ), kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 1370/2007, pagal sudarytą viešųjų paslaugų teikimo sutartį arba bendrąsias taisykles. Tiek, kiek susitarimus dėl koncesijos būtų galima laikyti viešųjų paslaugų teikimo sutartimis, Komisija suabejojo, ar šie susitarimai atitiko Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 4 straipsnio, pagal kurį nustatomas privalomas viešųjų paslaugų teikimo sutarties turinys, reikalavimus. Komisija taip pat turėjo abejonių, ar įmonei „Arfea“ suteiktos kompensacijos apskaičiavimas atitiko Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 išdėstytus reikalavimus, kad būtų išvengta kompensacijos permokos.

(26) Ketvirta, Komisija turėjo abejonių dėl taikomos priemonės tikslaus pobūdžio. Konkrečiai, Komisija abejojo, ar aptariama priemonė vietoj kompensacijos už viešąsias paslaugas suteikimo galėjo būti laikoma nuostolių dėl neteisėtos veiklos, nesuteikiančios pranašumo pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, atlyginimu.

3. **ITALIJOS PASTABOS**

(27) Italijos valdžios institucijos savo pateiktose pastabose teigė, kad priemonė, apie kurią buvo pranešta, yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, ypatingai todėl, kad ji nepatenkino visų sąlygų, kurias Europos Teisingumo Teismo išdėstė savo *Altmark* sprendime. Italijos valdžios institucijos taip pat laikėsi nuomonės, kad regiono administracijos suteikta kompensacija neatitiko nei Reglamento (EEB) Nr. 1191/69, nei Reglamento (EB) Nr. 1370/2007. Šiuo požiūriu Italija iš esmės pateikė tokius argumentus.

(28) Italijos valdžios institucijos pabrėžė, kad aptariamu laikotarpiu vežimo autobusais paslaugoms nebuvo nustatytas nei vienašališkas, nei sutartinis viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimas. Pirmiausia Italija mano, kad įmonė „Arfea“ veikė remdamasi koncesijomis, kurios bendrovės prašymu turėjo būti kasmet atnaujinamos. Šios koncesijos (iš viso 28, visos išvardintos 19 konstatuojamojoje dalyje) buvo susijusios su įsipareigojimu naudoti tarifų sistemą, kurią regiono administracija patvirtino, atsižvelgiant į iš anksto nustatytą grafiką, už tai gaunant

([10]) 1984 m. pagrindiniame sprendime nustatyti „standartinių kainų“ autobusų ir tramvajų paslaugoms lygiai Turino mieste ir kitose Pjemonto savivaldybėse, o taip pat nustatyti skirtumai tarp linijų lygioje teritorijoje ir kalnuotoje teritorijoje. 1 straipsnyje nurodyta, kad standartinės kainos buvo nustatytos, remiantis riziką mažinančiais ir griežtais valdymo kriterijais, atsižvelgiant į teikiamų paslaugų kokybę ir geografines sąlygas. Pagal 4 straipsnį suma, gauta taikant standartines sąnaudas paslaugų teikėjo pravažiuotiems kilometrams, parodė maksimalų leistiną valstybės subsidijų lygį per metus, faktinėms paslaugų teikėjo patirtoms sąnaudoms buvus mažesnėms nei standartinės sąnaudos. Esant tokiam atvejui, valstybės subsidijos turėjo būti suteiktos, remiantis paslaugų teikėjo faktinėmis sąnaudomis.

išskirtinę teisę teikti atitinkamas paslaugas, tačiau jose nebuvo nustatytų jokių specialių viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 2 straipsnį. Panašiai, Italijos valdžios institucijų nuomone, šiose koncesijose nebuvo nurodyta iš anksto nustatytų kompensacijos rodiklių, nurodant specialius viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus. *Ex post* kompensacijos suteikimas nacionalinio teismo sprendimu būtų nesuderinamas su tuo reikalavimu.

(29) Antra, visuose koncesijų dokumentuose nurodyta, kad paslaugos turi būti teikiamos, bendrovei prisiimant visą riziką, ir kad paslaugų teikėjas turi padengti visas savo patirtas sąnaudas. Nepaisant to, kad Italijos valdžios institucijų suteiktose koncesijose buvo išdėstyta, jog paslaugų vykdymas turėjo būti atliekamas bendrovei prisiimant visą riziką, įmonė „Arfea“ pakartotinai prašė pratęsti šias koncesijas.

(30) Trečia, koncesijų dokumentai taip pat rodo, kad bendrovės prašymu keletą kartų buvo pakeisti bendrovės autobusais aptarnaujami maršrutai ir todėl galima daryti prielaidą, kad bet kokius viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus nustatė, nors ir netiesiogiai, regiono arba provincijos valdžios institucijos.

(31) Be to, Italijos valdžios institucijos paaiškino, kad už išskirtinę teisę teikti vežimo paslaugas bendrovei buvo skirtos pagal jos prašyme nurodytas sąlygas su pakeitimais veiklos subsidijos, kurios numatytos pagal Italijos teisę kaip atlyginimas už teikiamas paslaugas, remiantis standartinėmis sąnaudomis, paskaičiuotomis pagal 1984 m. pagrindinį sprendimą. Standartinės sąnaudos už paslaugas buvo apskaičiuotos pagal tuo metu galiojusius tesės aktus (Įstatymą Nr. 151/81 ir Regioninį įstatymą Nr. 16/82), kuriuose buvo numatytos subsidijos sąnaudoms, susijusioms su vietinio viešojo transporto paslaugomis, remiantis standartinėmis teisėtomis išlaidomis. Buvo numatyta pilnai padengti bendrovės veiklos deficitą. Pagal Italijos teisės aktus tokios veiklos subsidijos buvo numatytos tam, kad paslaugų teikėjas galėtų pasiekti ekonominę pusiausvyrą, o bet koks vėlesnis deficitas turėjo būti priskirtas neefektyviam paslaugų teikėjo valdymui. Todėl buvo išskirtinai numatyta, kad bet kokį tokį deficitą turi padengti įmonė, remiantis tuo, kad ji nesiėmė jokių reikalaujamų priemonių, siekiant sumažinti sąnaudas ir padidinti pajamas.

(32) Italijos valdžios institucijos taip pat mano, kad papildomos kompensacijos apskaičiavimas, kurį atliko *ex post* teismo įgaliotas ekspertas, aiškiai pažeidžia bendros kompensavimo tvarkos, nurodytos Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 10 ir paskesniuose straipsniuose, reikalavimus. Italijos valdžios institucijų nuomone, teismo paskirtas ekspertas paprasčiausiai išanalizavo bendrovės konsultanto pateiktas sąnaudas ir pajamas, kurios buvo nustatytos *ex post* ir nesant tinkamo apskaitos atskyrimo. Po to buvo padaryta išvada, kad, neskaitant kelių eilučių, kuriose buvo rasti neatitikimai, gautas rezultatas iš esmės buvo teisingas.

(33) Italijos valdžios institucijos mano, kad kompensacija taip pat neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 reikalavimų. Būtent, apskaičiuojant kompensacijos sumą, nebuvo atsižvelgta į Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priede nurodytą metodą, skirtą grynojo finansinio poveikio atitikties viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimams apskaičiavimui.

(34) Galiausiai Italijos valdžios institucijos teigia, kad regioninio administracinio teismo sprendimuose buvo nurodyta sumokėti įmonei „Arfea“ finansinę kompensaciją už įsipareigojimų teikti paslaugas vykdymą 1997 ir 1998 m., tačiau nesuteikta kompensacija, atlyginant nuostolius, atsiradusius nesumokėjus šių subsidijų. Italijos valdžios institucijos paaiškino, kad įmonė „Arfea“, papildomai prie kompensacijos, kurią jai jau buvo paskyręs regioninis administracinis teismas, 2014 m. birželio 6 d. pateikė paraišką dėl nuostolių atlyginimo. Italijos valdžios institucijų nuomone, tai rodytų, kad regioninio administracinio teismo suteikta kompensacija įmonei „Arfea“, kuri yra ir šio sprendimo objektas, nebuvo laikoma nuostolių atlyginimu.

4. **SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS**

(35) Vienintelė trečioji šalis, pateikusi pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą, buvo įmonė „Arfea“ – naudos pagal priemonę gavėja. Savo pareiškimuose įmonė „Arfea“ nesutiko su pirmine Komisijos pozicija, išreikšta sprendime pradėti procedūrą.

(36) Pirmiausia, „Arfea“ teigimu, taikomos priemonės suderinamumą ir teisėtumą Komisija turėtų vertinti tik pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69, bet ne pagal Reglamentą (EB) Nr. 1370/2007. „Arfea“ nuomone, Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 negalima taikyti situacijoms, kurios buvo iki šio reglamento įsigaliojimo, t. y. 2009 m. gruodžio 3 d., kaip patvirtino Bendrasis Teismas savo 2013 m. kovo 20 d. sprendime *Andersen* byloje T-92/11. Tačiau „Arfea“ mano, kad bet kuriuo atveju jai suteiktos kompensacijos atitinka Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 reikalavimus.

(37) Antra, „Arfea“ tvirtina, kad jai buvo patikėti įsipareigojimai teikti viešąsias paslaugas pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 2 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio 2 dalį. Arfea nuomone, vietos viešojo transporto paslaugos yra viešosios paslaugos. Italijoje šios paslaugos būtų paskiriamos administracinės koncesijos būdu ir viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai, susiję su šių paslaugų teikimu, būtų išdėstomi susitarimuose dėl koncesijų bei prie šių susitarimų dėl koncesijų pridedamuose susitarimuose ir nuostatuose. „Arfea“ atveju šie viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai būtų susiję su veiklos programomis, autobusų maršrutais, stotelėmis ir tarifais. Atsižvelgiant į tai, kad koncesijose nurodyta, jog paslaugos turėjo būti vykdomos, bendrovei prisiimant visą riziką, „Arfea“ teigia, kad tai susiję su saugos rizika keleivių ir trečiųjų šalių atžvilgiu, o ne bendrąja verslo rizika.

(38) Trečia, „Arfea“ tvirtina, kad jos negalėjimas prašyti nutraukti šiuos viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, kaip reikalaujama Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 4 straipsnyje, nepanaikina jos teisės į kompensaciją pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69. Pagal„Arfea“, Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 4 straipsnyje nustatyta tvarka neturėtų būti taikoma viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimams, kurie buvo nustatyti įmonei po Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 įsigaliojimo. Pagal „Arfea“, šį Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 4 straipsnio aiškinimą turėtų paremti 2014 m. kovo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimas *CTP* byloje C-518/12.

(39) Ketvirta, kalbant apie Pjemonto regiono regioninio administracinio teismo suteiktos kompensacijos įmonei „Arfea“ sumos apskaičiavimą, „Arfea“ teigia, kad teismo įgalioto eksperto ataskaita Komisijai negali kelti abejonių, nes tai yra pirminė techninė veikla, kuri išimtinai priskiriama nacionalinių teismų atsakomybei. „Arfea“ nuomone, bet kuriuo atveju kompensacijos apskaičiavimo rodikliai turėjo būti iš anksto nustatyti 1984 m. vasario 16 d. regiono tarybos sprendime ir kompensacija nebūtų buvusi permokėta. Taigi, šiuo požiūriu ši kompensacija atitinka Reglamente (EEB) Nr. 1191/69 nustatytus reikalavimus.

(40) Penkta, pagal „Arfea“, 37 ir 39 konstatuojamosiose dalyse apibendrinti teiginiai taip pat turėtų būti taikomi nagrinėjamos kompensacijos suderinamumo su Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 reikalavimais vertinimui. Tačiau, atsižvelgiant į šių kompensacijų atitiktį formaliems reikalavimams, nustatytiems Komisijos nurodyto reglamento 64 konstatuojamojoje dalyje, ir vadovaujantis jos sprendimu pradėti procedūrą, įmonė „Arfea“ teigia, kad jie neturėtų būti taikomi nagrinėjamoje byloje. Pagal „Arfea“, teisiškai ir logiškai neįmanoma parodyti atitikties šiems reikalavimams, kadangi nagrinėjama situacija buvo prieš daugelį metų iki Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 įsigaliojimo.

(41) Galiausiai įmonė „Arfea“ tvirtina, kad Pjemonto regiono regioninio administracinio teismo jai suteikta kompensacija atitinka *Altmark* sąlygas. Pirma, pagal pirmąją *Altmark* sąlygą įmonei „Arfea“ buvo patikėti aiškiai apibrėžti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai. Antra, pagal antrąją *Altmark* sąlygą kompensacijos rodikliai turėjo būti nustatyti iš anksto skaidriai ir objektyviai 1984 m. vasario 16 d. regiono tarybos sprendime. Trečia, pagal trečiąją *Altmark* sąlygą eksperto ataskaitoje buvo nustatyta, kad kompensacija neviršijo viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų vykdymo sąnaudų, įskaitant pagrįstą pelną. Galiausiai, pagal ketvirtąjį *Altmark* kriterijų, įmonę „Arfea“ galima laikyti įprasta gerai tvarkoma įmone, patvirtinant tuo, kad jos vidutinės sąnaudos/km buvo mažesnės, nei standartinės regioninės sąnaudos.

5. **KOMENTARAI TREČIOSIOS ŠALIES KOMENTARAMS**

(42) Savo komentaruose „Arfea“ komentarams Italijos valdžios institucijos pakartotinai patvirtina savo poziciją, kuri buvo išreikšta jos komentaruose dėl sprendimo pradėti procedūrą, be papildomų komentarų.

6. **PAGALBOS ĮVERTINIMAS**

6.1. **Pagalbos buvimas**

(43) Pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškreipia konkurenciją arba gali ją iškreipti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai“.

(44) Taigi, remiantis Sutarties 107 straipsnio 1 dalimi, paramos priemonė yra laikoma pagalba, jeigu ji atitinka visas šias sąlygas:

— ją suteikia valstybė arba ji suteikiama iš valstybinių išteklių,

— priemonė suteikia atrankųjį pranašumą, nes palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba,

— priemonė iškreipia arba gali iškreipti konkurenciją ir

— ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

6.1.1. *Priskyrimas ir valstybės ištekliai*

(45) Komisija pastebi, kad regioninio administracinio teismo sprendimu regionas buvo įpareigotas įmonei „Arfea“ skirti papildomą kompensaciją už regioniniais maršrutais 1997 m. ir 1998 m. teiktas reguliarias vežimo autobusais paslaugas. Ekspertas patvirtino, kad dėl įmonei „Arfea“ tariamai nustatytų viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų bendrovė patyrė ekonominių nuostolių, kurių suma buvo 1 196 780 EUR už 1997 m. ir 102 814 EUR už 1998 m., dėl nepakankamos kompensacijos. 2014 m. vasario 7 d. regiono administracija, atsižvelgdama į minėtus sprendimus, faktiškai sumokėjo tą sumą įmonei „Arfea“.

(46) Tai, kad regiono administracija, vykdydama nacionalinio teismo sprendimą, buvo įpareigota sumokėti kompensaciją įmonei, nereiškia, kad ji laikosi šio sprendimo nekeičiamai, nes tos valstybės teismai yra laikomi valstybinėmis institucijomis ir todėl privalo laikytis savo pareigos lojaliai bendradarbiauti ([11]).

(47) Taigi, priemonė priskiriama valstybei, o šiai kompensacijai išmokėti panaudoti valstybės ištekliai.

6.1.2. *Atrankusis ekonominis pranašumas*

(48) Visų pirma, Komisija pastebi, kad įmonė „Arfea“ vykdo ekonominę veiklą, būtent keleivių vežimą už atlygį. Todėl, pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, „Arfea“ turi būti laikoma „įmone“.

(49) Be to, skirta priemonė turėtų būti laikoma atrankiąja, nes ja pasinaudojo tik įmonė „Arfea“.

(50) Kalbant apie ekonominio pranašumo suteikimą, iš *Altmark* sprendimo išplaukia, kad valstybės ar iš jos išteklių įmonėms suteikta kompensacija, atsižvelgiant į šioms įmonėms nustatytus viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, nesuteikia joms pranašumo ir todėl nėra laikoma valstybės pagalba pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, jeigu tenkinami šie keturi kriterijai:

— pirma, naudos gavėjos įmonės iš tikrųjų prašoma vykdyti viešųjų paslaugų įsipareigojimus ir šie įsipareigojimai yra aiškiai apibrėžti,

— antra, turi būti iš anksto, objektyviai ir skaidriai apibrėžti rodikliai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija,

— trečia, kompensacija neturi viršyti sumos, kuri reikalinga, siekiant padengti visas sąnaudas ar jų dalį, patirtas vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimus, atsižvelgiant į susijusias pajamas ir pagrįstą pelną, gautus vykdant šiuos įsipareigojimus,

— ketvirta, jeigu įmonė, turinti vykdyti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, pasirinkta ne viešojo konkurso būdu, būtinosios kompensacijos lygį privalu nustatyti remiantis įprastos, gerai valdomos įmonės, tinkamai apsirūpinusios transporto priemonėmis, kad galėtų patenkinti viešosios paslaugos poreikius, sąnaudų, kurias ji būtų patyrusi vykdydama minėtus įpareigojimus, analize, atsižvelgiant į susijusias pajamas ir pagrįstą pelną, gautą už minėtų įpareigojimų įvykdymą.

([11]) Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-527/12, EU:C:2014:2193, 56 punktas ir ten nurodyta teismų praktika. Žr. taip pat sprendimo *Lucchini*, C-119/05, EU:C:2007:434, 59 punktą.

(51) Sprendime *Altmark* reikalaujama, kad, norint atmesti ekonominio pranašumo, susijusio su įmonių gaunama kompensacija už joms nustatytų viešųjų paslaugų įpareigojimų vykdymą, prielaidą, turi būti tenkinami visi keturi kriterijai.

a. Pirmoji *Almark* sąlyga

(52) Kalbant apie pirmąją *Altmark* sąlygą, Komisija pirmiausia pažymi, kad būtent valstybės narės turi parodyti, kad tam tikrai įmonei buvo patikėtas viešųjų paslaugų įsipareigojimas ir kad tokių viešųjų paslaugų įsipareigojimų skyrimas yra pateisinamas bendrojo intereso aplinkybėmis ([12]). Tačiau Italijos valdžios institucijos nepaaiškino, kokie viešųjų paslaugų įsipareigojimai, pateisinami bendrojo intereso aplinkybėmis, buvo nustatyti „Arfea“. Priešingai, jos teigė, kad „Arfea“ nebuvo patikėtas joks viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimas.

(53) Antra, Komisija pažymi, kad viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimo sąvoka yra susijusi su ekonominės veiklos vykdytojui nustatytomis sąlygomis, kurių tas vykdytojas, atsižvelgdamas į savo komercinius interesus, neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu arba tokiomis pat sąlygomis. Be to, valdžios institucija šias sąlygas turi aiškiai apibrėžti pavedimo akte. Šiuo atžvilgiu „Arfea“ negalėjo tiksliai paaiškinti, kokie jai buvo nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai, ir negalėjo įrodyti, kad šie viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai buvo aiškiai apibrėžti pavedimo akte. Be to, dėl žemiau pateiktose konstatuojamosiose dalyse nuo 77 iki 82 paaiškintų priežasčių Komisija mano, kad yra rimtų požymių, rodančių, kad įmonei „Arfea“ nebuvo nustatyta tokių aiškiai apibrėžtų viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų.

b. Antroji *Almark* sąlyga

(54) Kalbant apie *Altmark* antrąją sąlygą, Komisija laikosi nuomonės, kad regioninio administracinio teismo sprendimais suteiktos kompensacijos įmonei „Arfea“ apskaičiavimo rodikliai nebuvo nustatyti iš anksto. Jie buvo nustatyti tik pagal ekspertų atliktus *ex post* skaičiavimus, remiantis įvairiomis prielaidomis, kurios nebuvo tinkamai paaiškintos, ir nesant sąskaitų atskyrimo.

(55) Priešingai tam, ką tvirtina įmonė „Arfea“, negali būti laikoma, kad šių kompensacijų apskaičiavimo rodikliai buvo nustatyti 1984 m. vasario 16 d. regiono tarybos sprendime. Iš tikrųjų kompensacijos, kurias įmonei „Arfea“ priteisė regioninis administracinis teismas, yra papildomos kompensacijos ir jų tikslas buvo tiksliai padengti „Arfea“ tariamai nustatytų viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų finansinę naštą, kurios pilnai nepadengė jai jau suteiktos kompensacijos, taikant 1984 m. vasario 16 d. regiono tarybos sprendimą.

(56) Toks požiūris prieštarauja antrajai *Altmark* sąlygai ir bet kokia tuo pagrindu suteikta kompensacija sudaro valstybės pagalbą. Iš tikrųjų teismas išaiškino *Altmark* sprendime, kad „valstybės narės išmokama kompensacija už įmonės patirtus nuostolius be iš anksto nustatytų tokios kompensacijos rodiklių, kai paskui paaiškėja, kad tam tikrų paslaugų, susijusių su viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymu, teikimas nebuvo ekonomiškai perspektyvus, yra finansinė priemonė, kuri patenka į SESV 107 straipsnio 1 dalyje apibrėžtą valstybės pagalbos sąvoką“ ([13]).

(57) Todėl Komisija daro išvadą, kad priemonė, apie kurią buvo pranešta, neatitinka antrosios *Altmark* sąlygos.

c. Trečioji *Almark* sąlyga

(58) Kalbant apie trečiąją *Altmark* sąlygą, pirmiausia Komisija laikosi nuomonės, kad, kai įmonė vykdo veiklas, susijusias su viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimais, ir veiklas, nesusijusias su viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimais, nesant tinkamo sąskaitų atskyrimo tarp įvairių paslaugų teikėjo veiklų, neįmanoma tiksliai nustatyti, kokios yra patirtos sąnaudos, vykdant viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus.

([12]) Sprendimo *Fred Olsen* [2005], T-17/02, Rink. p. II-2031, 216 punktas; Sprendimo *BUPA ir kiti prieš Komisiją* [2008], T-289/03, Rink. p. II-81, 166–169 ir 172 punktai.

([13]) Sprendimo *Altmark Trans prieš Regierungsprasidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 91 punktas.

(59) Šiuo atveju Italijos valdžios institucijos teigė, kad „Arfea“ neatliko tinkamo sąskaitų atskyrimo tarp savo veiklų, susijusių su tariamai Pjemonto regiono administracijos nustatytais viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimais, ir jos kitų veiklų. Komisija taip pat išreiškė abejones dėl to, ar „Arfea“ atliko tokį sąskaitų atskyrimą ir ar „Arfea“ pateikė kokių nors komentarų dėl to. Be to, „Arfea“ sąskaitų išrašuose, kuriuos naudojo teismo įgaliotas ekspertas, norėdamas nustatyti kompensacijos sumą, nesimato jokio sąskaitų atskyrimo tarp įvairių „Arfea“ veiklų. Teismo įgalioto eksperto sąnaudų priskyrimas buvo atliktas *ex post*, remiantis „Arfea“ konsultantų paruoštu pagrindiniu modeliu, pagal kurį buvo nustatyti sąnaudų, priskirtinų įvairioms „Arfea“ veikloms, procentiniai dydžiai.

(60) Antra, Komisija mano, kad pelno dydžiai, į kuriuos atsižvelgė ekspertas, atlikdamas kompensacijos sumos apskaičiavimą, yra didesni už tuos pelno dydžius, kurie pagal trečiąją *Altmark* sąlygą gali būti laikomi pagrįstu pelnu.

(61) Ekspertas laikėsi nuomonės, kad investuoto kapitalo grąžos norma, kuri buvo lygi 12,89 % 1997 m. ir 10,81 % 1998 m., buvo pagrįsta pelno norma. Šios normos, pagrįstos Italijos 10 metų valstybinių obligacijų pelningumu (6,8 % 1997 m.) ir vidutine rizikos priemoka (4,8 % 1997 m.), buvo padidintos, atsižvelgiant į „Arfea“ finansinę situaciją (1,28 punkto 1997 m.).

(62) Todėl Komisija manė, kad eksperto nustatyta rizikos priemoka yra pernelyg didelė, turint omenyje tai, kad „Arfea“ patiriama rizika buvo gana ribota. Iš tikrųjų „Arfea“ vykdė koncesijas, remdamasi išskirtine teise, kuri apsaugojo įmonę nuo kitų ekonominės veiklos vykdytojų konkurencijos, o eksperto nustatyta kompensacija kompensavo visas tariamai patirtas sąnaudas, vykdant viešųjų paslaugų įsipareigojimus.

(63) Be to, Komisija pažymi, kad, kadangi ekspertas pažymėjo, jog transporto sektorius gavo naudos iš rinkos su žemesne nei vidutinė rizika, tai pakoregavo rizikos priemoką į didesnę pusę, atsižvelgiant į įmonės „Arfea“ nuosavą finansinį poveikį, kuris buvo aukštesnis už sektoriaus vidurkį. Todėl tai atlikdamas ekspertas atsižvelgė ne į įprastos transporto bendrovės, bet į pačios „Arfea“ įmonės riziką, kuri buvo didesnė už sektoriaus vidurkį.

(64) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad trečioji *Altmark* sąlyga nėra tenkinama.

d. Išvada

(65) Turint omenyje *Altmark* sąlygų kaupiamąjį pobūdį ir tai, kad aptariama priemonė neatitinka pirmųjų trijų *Altmark* sąlygų, Komisijai nebūtina tikrinti, ar ši priemonė atitinka ketvirtąją *Atmark* sąlygą.

(66) Remiantis tuo, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad papildoma kompensacija, sumokėta „Arfea“ už aptariamuoju laikotarpiu atliktas paslaugas, neatitinka keturių kaupiamųjų *Altmark* sąlygų ir todėl pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį šiai bendrovei gali suteikti atrankųjį ekonominį pranašumą.

6.1.3. *Konkurencijos iškreipimas ir poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai*

(67) Komisija pirmiausia atkreipia dėmesį į tai, kad aptariamos kompensacijos buvo suteiktos „Arfea“ pagal du 2013 m. spalio 10 d. Pjemonto regioninio administracinio teismo sprendimus. Pjemonto regiono administracija jas sumokėjo 2014 m. vasario 7 d., t.y. daug vėliau po to, kai keleivių vežimo autobusais rinkoje prasidėjo konkurencija Europos Sąjungoje.

(68) Šiuo atžvilgiu Komisija taip pat pastebi, kad, remiantis *Altmark* sprendimu, jau nuo 1995 m. kelios valstybės narės po truputį atvėrė tam tikras transporto rinkas kitose valstybėse narėse įsteigtoms įmonėms, todėl tuo metu įvairios įmonės jau siūlė vietos ar regiono lygmens transporto paslaugas teikti kitose valstybėse narėse, nei jos yra registruotos.

(69) Todėl bet kokia įmonei „Arfea“ suteikta kompensacija turėtų būti laikoma kaip galinti iškreipti konkurenciją keleivių vežimo autobusais paslaugų teikimo srityje ir daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai: ji gali turėti neigiamą poveikį kitose valstybėse narėse įsteigtų transporto įmonių galimybėms teikti paslaugas Italijoje ir sustiprinti įmonės „Arfea“ pozicijas rinkoje, nes, skiriant kompensaciją, padengiamos įmonės išlaidos, kurias kitu atveju ji būtų patyrusi vykdydama savo kasdienę ekonominę veiklą.

(70) Be to, Komisija atkreipia dėmesį, kad įmonė „Arfea“ aktyviai vykdo veiklą kitose rinkose, tokiose kaip privačios transporto paslaugos, ir todėl konkuruoja su kitomis tose Europos Sąjungos rinkose esančiomis bendrovėmis. Bet kokia „Arfea“ suteikta kompensacija neišvengiamai iškreiptų konkurenciją ir darytų poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai šiose rinkose.

(71) Todėl Komisija daro išvadą, kad priemonė iškreipia konkurenciją ir turi poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

6.1.4. *Išvada*

(72) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad, pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį, priemonė, apie kurią pranešta, sudaro pagalbą.

6.2. **Atleidimas nuo įsipareigojimo pranešti pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69**

(73) Kad būtų galima pagrįsti regioninio administracinio teismo nuomonę, jog įmonė „Arfea“ turėjo teisę į papildomą kompensaciją už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69, „Arfea“ turėjo būti gavusi teisę į papildomą kompensaciją tuo metu, kai ji vykdė tas paslaugas, ir tiems kompensacijos mokėjimams neturėjo būti taikoma privalomo pranešimo procedūra pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 17 straipsnio 2 dalį. Kitu atveju, jeigu kompensacija yra laikoma valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, nepranešus apie tokią kompensaciją, pagal SESV 108 straipsnį ji būtų laikoma neteisėta. Remiantis Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 17 straipsnio 2 dalimi, kompensacijai, kuri mokama laikantis to reglamento nuostatų, neturi būti taikoma išankstinio pranešimo procedūra, nustatyta pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį, o tuo pačiu ir išankstinio pranešimo reikalavimas.

(74) Tačiau iš *Combus* sprendimo matyti, kad „kompensacijos už viešųjų paslaugų teikimą“ samprata, remiantis minėta nuostata (17 straipsnio 2 dalimi), turi būti aiškinama labai siaurai ([14]). Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 17 straipsnio 2 dalyje numatytas atleidimas nuo pranešimo taikomas tik esant kompensacijai, susijusiai su įmonei vienašališkai nustatytais viešųjų paslaugų įsipareigojimais pagal to reglamento 2 straipsnį ir apskaičiuotai naudojant to paties reglamento 10–13 straipsniuose aprašytą metodą (bendrą kompensavimo tvarką). Tačiau, kaip apibrėžta 14 straipsnyje, tai netaikoma viešųjų paslaugų teikimo sutartims. Komisijai turi būti pranešta apie kompensaciją, kuri skiriama remiantis viešųjų paslaugų teikimo sutartimi, apibrėžta Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 14 straipsnyje, ir yra valstybės pagalba, prieš pradedant įgyvendinti šią priemonę. Remiantis Sutarties 108 straipsniu, nepranešus apie tokią priemonę, kompensacija bus laikoma neteisėtai įgyvendinta pagalba.

(75) Siekiant nustatyti, ar nagrinėjamu atveju Italijos valdžios institucijos pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 17 straipsnio 2 dalį iš tikrųjų buvo atleistos nuo išankstinio pranešimo, būtina nustatyti, ar regiono administracija iš tikrųjų vienašališkai nustatė įmonei „Arfea“ viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimą ir ar už šį įsipareigojimą pripažinta kompensacija atitinka Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69. Toliau Komisija nagrinės šiuos du klausimus.

i) Vienašališkai nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai

(76) Pagal įmonę „Arfea“, Pjemonto regiono administracija nustatė viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, kurie buvo apibrėžti susitarimuose dėl koncesijų, susijusių su keleivių vežimo autobusais paslaugų teikimu, o taip pat prie šių susitarimų pridedamuose susitarimuose ir nuostatuose. Šie viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai buvo susiję su veiklos programomis, autobusų maršrutais, stotelėmis ir tarifais.

([14]) Sprendimo *Danske Busvognmænd* [2004], T157/01, EU:2004:76, 77–79 punktai.

(77) Komisija pirmiausia pažymi, kad susitarimuose dėl koncesijų buvo aiškiai numatyta, kad jie galioja tik vienerių metų laikotarpiui ir turėjo būti atnaujinami, to prašant transporto paslaugų teikėjui, priklausomai nuo sumokėto koncesijos mokesčio. Iš to išplaukia, kad šios koncesijos sudarė pagrindą sutartiniams santykiams tarp įmonės „Arfea“ ir Pjemonto regiono administracijos, į kuriuos „Arfea“ savanoriškai įsitraukė.

(78) Todėl gali būti laikoma, kad, remiantis šiais susitarimais, viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69 įmonei „Arfea“ buvo nustatyti vienašališkai. Kaip pastebi Bendrasis Teismas savo 2016 m. kovo 3 d. sprendime *Simet* byloje T-15/14, savanoriškas įsitraukimas į sutartinius santykius skiriasi nuo vienašališko viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimo nustatymo ir nesudaro pagrindo įsipareigojimui dėl kompensacijos pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1191/69 ([15]).

(79) Antra, Komisija pažymi, kad įmonė „Arfea“ aiškiai nenurodė susitarimų ir nuostatų, pridedamų prie susitarimų dėl koncesijų, pagal kuriuos jai galėjo būti nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai. Tačiau, Komisijos žiniomis, „Arfea“ nurodo susitarimus dėl autobusų maršrutų ir grafikų, pridedamus prie susitarimų dėl koncesijų ir lentelių, kuriose buvo nustatyti regioniniai tarifai ir kurios nurodytos kai kuriuose susitarimuose dėl koncesijų.

(80) Kalbant apie šiuos susitarimus dėl autobusų maršrutų ir grafikų, Komisija pažymi, kad negalima laikyti, jog juose yra įmonei „Arfea“ vienašališkai nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai. Iš tikrųjų, kaip ir susitarimus dėl koncesijų, „Arfea“ juos laisvanoriškai sudarė pati. Be to, šių susitarimų turinys, t. y. autobusų maršrutai, „Arfea“ prašymu kelioms koncesijoms buvo pakoreguotas. Todėl negali būti laikoma, kad juose pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 2 straipsnį buvo vienašališkai nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai.

(81) Kalbant apie lenteles, kuriose nustatyti regioniniai tarifai ir visiems keleiviams maksimalūs tarifai, Komisija pažymi, kad Bendrasis Teismas aiškiai išaiškino savo 2016 m. kovo 3 d. sprendime *Simet* byloje T-15/14, kad tokiose bendrosiose taisyklėse tarifams pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 2 straipsnį nenustatomi viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimai. Iš tikrųjų, Teismo nuomone, įsipareigojimų dėl tarifų samprata pagal šią nuostatą yra apribota iki maksimalių tarifų, nustatytų tam tikros kategorijos keleiviams arba produktams ir neapima bendrųjų kainų politikos priemonių ([16]).

(82) Galiausiai Komisija pažymi, kad bet kuriuo atveju tai, jog „Arfea“ prašė atnaujinti koncesijas ir netgi sumokėjo už tai koncesijos mokestį, yra sunkiai suderinama su bet kokio viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimo nustatymu pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 2 straipsnio 1 dalį. Iš tikrųjų, vadovaujantis ta nuostata, viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimas „reiškia įsipareigojimus, kurių aptariama transporto įmonė, atsižvelgdama į savo komercinius interesus, neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu ar tokiomis pačiomis sąlygomis.“ Vadovaujantis Bendrojo Teismo nuomone jo 2016 m. kovo 3 d. sprendime *Simet* byloje T-15/14, sunku sutikti, kad įmonė prašytų atnaujinti koncesiją, atsižvelgdama į prie jos prijungiamus įsipareigojimus, jai nesant komerciškai suinteresuotai su tos koncesijos vykdymu.

ii) Kompensacijos atitiktis bendrajai kompensavimo tvarkai

(83) Net jei šiuo atveju būtų įrodymų, kad viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimai „Arfea“ buvo nustatyti vienašališkai – o tai nebuvo įrodyta –, kompensacija už tokias paslaugas turėjo atitikti Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 IV skirsnyje numatytą bendrą kompensavimo tvarką, kad jai nebūtų taikoma to reglamento 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta išankstinio pranešimo prievolė. Komisija nemano, kad ši sąlyga buvo tenkinama.

(84) Tuo atžvilgiu Komisija visų pirma primena, kad ji vadovaujasi Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 10 ir 11 straipsniais, kuriuose teigiama, kad kompensacija negali būti didesnė už įmonės prisiimamą finansinę naštą

([15]) Sprendimas *Simet SpA prieš Komisiją*, T-15/14, 163 punktas.
([16]) Sprendimas *Simet SpA prieš Komisiją*, T-15/14, 159 punktas.

dėl nustatytų viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų. Be to, Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 1992 m. liepos 1 d. galiojančios redakcijos 1 straipsnio 5 punkte numatyta, kad:„Jeigu transporto įmonė ne tik teikia paslaugas pagal su viešosiomis paslaugomis susijusius įsipareigojimus, bet taip pat užsiima ir kita veikla, viešosios paslaugos turi būti teikiamos atskirai nuo kitų veiklų, laikantis mažiausiai tokių reikalavimų:

a) turi būti atskirai vedama kiekvienos veiklos buhalterinė apskaita, o proporcinga turto dalis, susijusi su kiekviena veikla, turi būti nustatoma naudojantis galiojančiomis buhalterinės apskaitos taisyklėmis;

<…>“

(85) Antra, Komisija pastebi, kad Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 13 straipsnyje reikalaujama, jog administracija būtų iš anksto nustačiusi kompensacijos dydį.

(86) Šiuo atveju Komisija mano, kad „Arfea“ suteikta kompensacija neatitinka šių reikalavimų.

(87) Pirmiausia, Komisija pažymi, kad, kaip nurodyta 59 konstatuojamojoje dalyje, nebuvo įrodyta, jog įmonė „Arfea“ tinkamai atskyrė apskaitą tarp savo veiklų, tariamai priklausančių nuo viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų, ir jos kitų veiklų, kaip reikalaujama Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 1 straipsnio 5 punkto a papunktyje. Priešingai, teismo įgalioto eksperto naudotų „Arfea“ sąskaitų išrašai 1997 ir 1998 metams, siekiant nustatyti kompensacijos sumą, labiau rodo, kad sąnaudos nebuvo paskirstytos pagal veiklas.

(88) Antra, Komisija pažymi, kad, priešingai Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 13 straipsniui, „Arfea“ paskirta kompensacija nebuvo nustatyta iš anksto, bet remiantis *ex post* vertinimu, kaip nurodė regioninis administracinis teismas.

(89) Atsižvelgiant į šiuos pastebėjimus, Komisija daro išvadą, kad Pjemonto regioninio administracinio teismo įmonei „Arfea“ suteiktai papildomai kompensacijai nebuvo taikomas atleidimas nuo Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 17 straipsnio 2 dalyje numatytos privalomo išankstinio pranešimo procedūros.

6.3. **Pagalbos suderinamumas**

(90) Kadangi neįrodyta, jog aptariamai priemonei pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 17 straipsnio 2 dalį galėjo būti taikomas atleidimas nuo išankstinio pranešimo procedūros, reikia įvertinti jos suderinamumą su vidaus rinka, nes, kaip nurodyta Sutarties 6.1 skirsnyje, pagal jos 107 straipsnio 1 dalį ji laikoma valstybės pagalba.

(91) Sutarties 93 straipsnyje pateiktos valstybės pagalbos suderinamumo su vidaus rinka transporto koordinavimo sektoriuje ir viešųjų paslaugų įsipareigojimų transporto srityje taisyklės; atsižvelgiant į 107 straipsnio 3 dalį ir 106 straipsnio 2 dalį, šis straipsnis laikomas *lex specialis*, nes jame pateiktos specialios taisyklės, susijusios su valstybės pagalbos suderinamumu. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal šį straipsnį „pagalba transportui yra suderinama su vidaus rinka tik aiškiai apibrėžtais atvejais ir jeigu nekenkia bendriems [Sąjungos] interesams“ ([17]).

(92) 2009 m. gruodžio 3 d. įsigaliojo Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007, kuriuo panaikinti Reglamentas (EEB) Nr. 1191/69 ir Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1107/70. Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007 ([18]) taikomas kompensacijai už keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus.

(93) Komisija laikosi nuomonės, kad priemonės, apie kurią pranešta, suderinamumas turi būti nagrinėjamas, remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1370/2007, kadangi būtent šis teisės aktas galiojo priimant šį sprendimą. Komisija taip pat pažymi, kad regioninio administracinio teismo priteista papildomos kompensacija „Arfea“ buvo sumokėta 2014 m. vasario 7 d. ([19])

(94) Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 9 straipsnio 1 dalyje teigiama, kad „pagal šį reglamentą išmokėtos kompensacijos už keleivinio transporto viešųjų paslaugų teikimą ar bendrosiomis taisyklėmis nustatytų tarifinių įsipareigojimų laikymąsi laikomos suderinamomis su [vidaus] rinka. Tokioms kompensacijoms netaikomas Sutarties [108 straipsnio 3 dalyje] nustatytas reikalavimas dėl išankstinio pranešimo.“

([17]) Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, 156/77, [1978], Rink. p. 180, 10 punktas.
([18]) 1970 m. birželio 4 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1107/70 dėl pagalbos teikimo geležinkelio, kelių ir vidaus vandenų transportui (OL L 130, 1970 6 15, p. 1).
([19]) Sprendimo *Komisija prieš Andersen*, C 303/13 P, 55 punktas

(95) Dėl žemiau nurodytų priežasčių Komisija mano, kad kompensacija, apie kurią nebuvo pranešta, neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 reikalavimų ir todėl negali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka pagal to Reglamento 9 straipsnio 1 dalį.

(96) Pirmiausia, Komisija pažymi, kad susitarimai dėl koncesijų neatitinka šio Reglamento 4 straipsnio, kuriame nustatytas privalomas bendrųjų taisyklių ir viešųjų paslaugų sutarčių, kuriomis nustatomi viešųjų paslaugų įsipareigojimai, turinys:

— 4 straipsnio 1 dalies b punkte reikalaujami rodikliai, kuriais remiantis būtų iš anksto objektyviai ir skaidriai apskaičiuota kompensacija, išvengiant kompensacijos permokos. Tačiau, kaip paaiškinta pirmiau esančiose 54 ir 57 konstatuojamosiose dalyse dėl antrosios *Altmark* sąlygos įgyvendinimo, „Arfea“ suteiktos papildomos kompensacijos nebuvo apskaičiuotos, remiantis iš anksto objektyviai r skaidriai nustatytais kriterijais.

— 4 straipsnio 1 dalies c punkte ir 4 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad visose viešųjų paslaugų sutartyse būtų numatyta su paslaugų teikimu susijusių sąnaudų ir pajamų priskyrimo tvarka. Tačiau susitarimuose dėl koncesijų nebuvo numatyta tvarka dėl sąnaudų ir pajamų priskyrimo ir, kaip paaiškinta pirmiau esančioje 59 konstatuojamojoje dalyje, „Arfea“ netaikė tinkamo sąskaitų paskirstymo tarp skirtingų veikų.

(97) Antra, Komisija pažymi, kad nagrinėjama priemonė neatitinka atitinkamų Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 dėl kompensacijos sumos apskaičiavimo reikalavimų.

(98) Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, kai viešųjų paslaugų sutartys sudaromos tiesiogiai, siekiant užtikrinti, kad kompensacija neviršytų viešųjų paslaugų įpareigojimams vykdyti būtinos sumos, ši kompensacija turi atitikti Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 ir jo priedo nuostatas.

(99) Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priedo 2 punktas numato, kad kompensacija negali viršyti sumos, atitinkančios finansinę sumą, kurią sudaro šie veiksniai: sąnaudos patirtos vykdant viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus, atėmus bet kokį teigiamą poveikį, sukurtą viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų vykdymo tinkle, ir pridėjus pagrįstą pelną. Priedo 4 punkte reikalaujama, kad sąnaudos ir pajamos būtų apskaičiuojamos laikantis galiojančių apskaitos ir mokesčių taisyklių. Priedo 5 punkte numatyta, kad: „jeigu viešųjų paslaugų įmonė ne tik teikia kompensuojamas paslaugas, susijusias su viešųjų transporto paslaugų teikimo įsipareigojimais, bet taip pat užsiima ir kitomis veiklomis, viešosios paslaugos turi būti vykdomos atskirai, laikantis mažiausiai šių sąlygų:

— veiklos sąskaitos, susijusios su kiekviena iš nurodytų veiklos rūšių, turi būti atskiriamos ir atitinkamo turto bei pagrindinių sąnaudų dalis turi būti paskirstoma, laikantis galiojančių apskaitos ir mokesčių taisyklių,

— atitinkamai viešajai paslaugai jokiu būdu negalima priskirti visų kintamųjų sąnaudų, atitinkamų įmokų pagrindinėms sąnaudoms padengti ir pagrįsto pelno, susijusių su kita viešųjų paslaugų teikėjo veikla,

— viešųjų paslaugų sąnaudos turi būti subalansuotos su veiklos pajamomis ir valdžios institucijų mokėjimais, užtikrinant, kad pajamų nebūtų galima perkelti į kitas viešųjų paslaugų vykdytojo veiklos sritis.“

(100) Tačiau, kaip jau pažymėta 59 konstatuojamojoje dalyje, įmonė „Arfea“ netaikė tinkamo apskaitos atskyrimo tarp savo veiklų, tariamai susijusių su viešųjų pasaugų teikimo įsipareigojimais, ir kitų jos veiklų, kaip reikalaujama Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priedo 5 punkte Todėl neįmanoma įrodyti, kad, nepriklausomai nuo to, kokia kompensacija galiausiai bebūtų suteikta, ji neviršija sumos, atitinkančios grynąjį finansinį poveikį, kuris lygus viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų vykdymo teigiamo ar neigiamo poveikio, daromo viešųjų paslaugų teikėjo pajamoms ir sąnaudoms, sumai (Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priedo 2 punktas). Be to, nesant iš anksto nustatytų kompensavimo rodiklių, bet koks kompensacijos apskaičiavimas turi būti būtinai atliekamas *ex-post*, remiantis laisvai pasirinktomis prielaidomis, kaip padarė įmonės „Arfea“ konsultantai ir Pjemonto regiono administracinio teismo įgaliotas ekspertas. Galiausiai, kaip išaiškinta konstatuojamosiose dalyse nuo 60 iki 63, pelno dydis, į kurį atsižvelgė ekspertas, apskaičiuodamas kompensacijos sumą, viršija tuos dydžius, kurie gali būti laikomi pagrįstu pelnu.

(101) Trečia, Komisija pažymi, kad įmonė „Arfea“ pripažino, jog šiuo atveju nebuvo laikomasi Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 reikalavimų, teigiant, kad toks laikymasis būtų buvęs teisiškai ir logiškai neįmanomas, nes nagrinėjama situacija buvo prieš daug metų iki minėto Reglamento įsigaliojimo.

(102) Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad regioninio administracinio teismo skirta papildoma kompensacija buvo sumokėta, nesilaikant Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 nuostatų, ir todėl ji yra nesuderinama su vidaus rinka.

6.4. **Regioninio administracinio teismo skirta kompensacija nėra skirta žalai atlyginti**

(103) Sprendime pradėti procedūrą Komisija pakvietė suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas, kad galėtų nustatyti, ar regioninio administracinio teismo sprendimu buvo siekiama, visų pirma, atlyginti žalą dėl tariamo įstatymų pažeidimo, ar remiantis galiojančiais tarybos reglamentais skirti kompensaciją už viešųjų paslaugų teikimą. Tik Italijos valdžios institucijos pateikė pastabas šiuo atžvilgiu, teigdamos, kad aptariama priemonė sudaro kompensaciją už viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų vykdymą, bet ne nuostolių atlyginimą.

(104) Šiuo atžvilgiu Komisija pažymi, kad tam tikromis aplinkybėmis žalos atlyginimas dėl nacionalinių valdžios institucijų ([20]) neteisėtų veiksmų ar kito elgesio nesuteikia pranašumo, todėl nėra laikytinas Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje nustatyta valstybės pagalba ([21]). Atlyginant patirtą žalą siekiama kito tikslo, nei teikiant valstybės pagalbą, nes atlyginant žalą siekiama ją patyrusią šalį sugrąžinti į padėtį, kurioje ji buvo prieš patiriant žalingus veiksmus, lyg jų nebūtų patyrusi (restitutio in integrum).

(105) Tačiau, žalos atlyginimui valstybės pagalbos taisyklės netaikomos, jei jis grindžiamas bendrąja žalos atlyginimo taisykle ([22]). Be to, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendime *Lucchini* byloje nustatyta, jog nacionalinis teismas negali taikyti nacionalinės teisės, jei, taikant šią teisę, nebūtų galima „taikyti Bendrijos teisės, nes dėl tokio taikymo būtų neįmanoma išieškoti valstybės pagalbos, kuri buvo suteikta pažeidžiant Bendrijos teisę“ ([23]). Šis išdėstymas grindžiamas principu, kad tam tikra nacionalinės teisės norma negali būti taikoma, jei tai trukdytų tinkamai taikyti Sąjungos teisę ([24]). Šiuo požiūriu Bendrasis Teismas 2016 m. kovo 3 d. priėmė savo sprendimą *Simet* byloje T-15/14, kad nuostolių atlyginimas, kurį sudarytų kompensacija už nuostolius, patirtus dėl su viešosiomis paslaugomis susijusių įsipareigojimų, negalėjo nebūti laikomas valstybės pagalba vien tik todėl, kad ją sudarė nuostolių atlyginimas, nes tai leistų apeiti Sutarties 107 ir 108 straipsnius ([25]).

(106) Atsižvelgiant į regioninio administracinio teismo skirtą įmonei „Arfea“ papildomą kompensaciją, Komisija pirmiausia pastebi, kad regioninio administracinio teismo sprendimuose yra nurodyta įmonės „Arfea“ teisė kompensacijos būdų gauti lėšų pagal Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 6, 10 ir 11 straipsnius, tas sumas administracijai nustatant remiantis patikimais duomenimis. Tai reikštų, kad, regioninio administracinio teismo nuomone, „Arfea“ teisė į papildomą kompensaciją grindžiama ne bendrąja žalos atlyginimo už neteisėtus nacionalinių valdžios institucijų veiksmus ar kitą elgesį taisykle, bet Reglamente (EEB) Nr. 1191/69 tariamai numatytomis teisėmis.

(107) Antra, Komisija pažymi, kad įmonė „Arfea“ 2014 m. birželio 6 d. pateikė prašymą Italijos teismams, prašydama, kad Pjemonto regiono administracija apmokėtų nuostolius kartu su regioninio administracinio teismo jai jau priteista kompensacija. Savo pareiškime „Arfea“ nurodė, kad ji patyrė nuostolių dėl regiono administracijos pavėluoto pripažinimo ir kompensacijos, kurią ši administracija turėjo jai sumokėti už 1997 ir 1998 metus, sumokėjimo. Tai rodo, kad „Arfea“ nemano, jog regioninio administracinio teismo jai jau suteikta kompensacija sudaro nuostolių atlyginimą.

([20]) Pavyzdžiui, neteisėtas veiksmas arba nesąžiningas praturtėjimas.
([21]) Sprendimas *Asteris AE ir kiti prieš Graikijos Respubliką ir EEB*, sujungtos bylos 106–120/87, EU:C:1988:457.
([22]) Žr. 2004 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimą dėl Nyderlandų pagalbos įmonei „Akzo Nobel“, skirtos chlorino transportavimui sumažinti (sprendimo Nr. 304/2003), pranešimo santrauka pateikta OL C 81, 2005 4 2, p. 4, žr. taip pat 2006 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimą dėl Nyderlandų pagalbos automobilių išmontavimo įmonės „Steenbergen“ perkėlimui (sprendimo Nr. 575/2005), pranešimo santrauka pateikta OL C 80, 2007 4 13, p. 1.
([23]) Sprendimo *Lucchini*, C-119/05, EU:C:2007:434, 59 punktas.
([24]) Ten pat, 61 punktas.
([25]) Sprendimo *Keller SpA prieš Komisiją*, T-15/14, 102 ir 103 punktai.

(108) Trečia, Komisija mano, kad bet kokiu atveju nuostolių atlyginimas „Arfea“ naudai, siekiant kompensuoti finansinę naštą, atsiradusią dėl Italijos valdžios institucijų tariamai neteisėtai vienašališkai nustatytų viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų, būtų atliktas, pažeidžiant Sutarties 107 ir 108 straipsnius.

(109) Taip būtų todėl, kad nuostolių atlyginimas „Arfea“ turėtų tą patį poveikį, kaip ir kompensacija už viešųjų paslaugų įsipareigojimus nagrinėjamu laikotarpiu, nepaisant to, kad pagal koncesijos nuostatas, kuriomis reglamentuojamos aptariamos paslaugos, nebuvo taikoma išankstinio pranešimo reikalavimo išimtis ir tos nuostatos neatitiko (kaip pirmiau įrodyta) esminių Reglamento (EEB) Nr. 1191/69 arba Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 nuostatų.

(110) Pasinaudojant nuostolių atlyginimo galimybe iš tikrųjų būtų galima apeiti Europos Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytas valstybės pagalbos taisykles ir sąlygas, pagal kurias viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus nustatančios ar viešųjų paslaugų sutartis sudarančios kompetentingos valdžios institucijos kompensuoja atitinkamų paslaugų teikėjų išlaidas, patirtas vykdant viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus. Iš tikrųjų žalos atlyginimo dydis, lygus bendrai pagalbos, kurią buvo numatyta skirti, sumai, būtų netiesioginė valstybės pagalba, kuri laikoma neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka ([26]). Kaip minėta aukščiau, Bendrasis Teismas išaiškino, kad tokiomis aplinkybėmis valstybės pagalbos taisyklės negali būti taikomos vien tik todėl, kad nagrinėjamą priemonę sudarytų nuostolių atlyginimas ([27]).

(111) Todėl Komisija nesvarsto regioninio administracinio teismo sprendimo skirti kompensaciją už nuostolius, kuriuos įmonė „Arfea“ patyrė dėl nacionalinių valdžios institucijų neteisėtų veiksmų ar kito elgesio, o ne neteisėtą ir nesuderinamą valstybės pagalbą, kuri draudžiama pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį.

(112) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad priemonė, apie kurią nepranešta, pagal Sutarties 107 straipsnio 1 dalį yra su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba.

7. **PAGALBOS SUSIGRĄŽINIMAS**

(113) Vadovaujantis Sutartimi ir nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, Komisija gali kompetentingai nuspręsti, ar atitinkama valstybė narė turi nutraukti ar pakeisti pagalbą, jeigu yra nustatoma, kad ši pagalba nesuderinama su vidaus rinka ([28]). Teismas taip pat nuolat laikėsi nuomonės, kad, įpareigojant valstybę narę nutraukti pagalbą, kurią Komisija laiko nesuderinama su vidaus rinka, siekiama atkurti anksčiau buvusią padėtį ([29]).

(114) Šiuo atžvilgiu Teismas yra nustatęs, kad šis tikslas būna pasiektas, jei gavėjas grąžina neteisėtą pagalbą ir taip praranda rinkoje turėtą pranašumą savo konkurentų atžvilgiu ir yra atkuriama iki pagalbos suteikimo buvusi padėtis ([30]).

(115) Tarybos reglamento (ES) 2015/1589 16 straipsnio 1 dalyje ([31]), kuri atitinka teismų praktiką, nustatyta, kad „jeigu, esant neteisėtai pagalbai, priimami neigiami sprendimai, Komisija priima sprendimą, kad suinteresuotoji valstybė narė imtųsi visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš pagalbos gavėjo <…>“.

([26]) 2005 m. balandžio 28 d. nuomonės sujungtose bylose *Atzeni*, C-346/03 ir C-529/03, EU:C:2005:256, 198 punktas.

([27]) Sprendimo *Keller SpA prieš Komisiją*, T-15/14, 102 - 103 punktas.
Žr. taip pat Bendrojo Teismo teismų praktikos, susijusios su žalos atlyginimu, punktus dėl valstybės pagalbos susigrąžinimo.
Sprendimo *Elliniki Nafpigokataskevastiki AE Chartofylakeiou prieš Komisiją*, T-384/08, EU:T:2011:650 ir sprendimo *Corsica Ferries prieš Komisiją*, T-565/08, EU:T:2012:415, 23, 114 ir 120–131 punktai. Žr. taip pat sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-111/10, EU:C:2013:785, 44 punktą.

([28]) Žr. sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-70/72, [1973], Rink. p. 813, 13 punktą.

([29]) Žr. sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-278/92, C-279/92 ir C-280/92, [1994], Rink. p. I-4103, 75 punktą.

([30]) Žr. [1999 m.] sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-75/97, [1999], Rink. I-3671, 64 ir 65 punktus.

([31]) 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1589, nustatantis išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015 9 24, p. 9).

(116) Todėl, atsižvelgiant į tai, kad aptariamos priemonės buvo įgyvendinamos, pažeidžiant Sutarties 108 straipsnį, ir yra laikomos neteisėta ir nesuderinama pagalba, siekiant atkurti tą situaciją, kuri buvo rinkoje prieš jų suteikimą, jos turi būti kompensuotos. Pagalba turi būti susigrąžinta nuo tos dienos, kai pagalbos gavėjui buvo suteiktas pranašumas, t. y. kai pagalbos gavėjas ja pradėjo disponuoti. Kol pagalba bus faktiškai susigrąžinta, pagalbos gavėjas taip pat privalo mokėti susigrąžinimo palūkanas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1 299 594 EUR dydžio valstybės pagalba, kurią Italijos Respublika, pažeisdama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalį, neteisėtai skyrė įmonei „Arfea“, yra nesuderinama su vidaus rinka.

2 straipsnis

1. Italijos Respublika susigrąžina iš pagalbos gavėjo 1 straipsnyje nurodytą pagalbą.

2. Susigrąžintinai sumai taikomos palūkanos, skaičiuojamos nuo 2014 m. vasario 7 d., penktadienio, iki tol, kol bus susigrąžinta visa suma.

3. Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 ([32]) V skyrių ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 271/2008 ([33]), kuriuo iš dalies pakeistas Reglamentas (EB) Nr. 794/2004, palūkanos skaičiuojamos nuo pagrindinės sumos ir susikaupusių palūkanų.

4. Nuo šio sprendimo priėmimo dienos Italijos Respublika nutraukia visų dar neišmokėtų 1 straipsnyje nurodytos pagalbos sumų mokėjimą.

3 straipsnis

1. 1 straipsnyje nurodyta pagalba susigrąžinama nedelsiant ir veiksmingai.

2. Italijos Respublika užtikrina, kad šis sprendimas būtų įgyvendintas per keturis mėnesius nuo jo paskelbimo dienos.

4 straipsnis

1. Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą Italijos Respublika pateikia Komisijai tokią informaciją:

a) informaciją apie visą iš pagalbos gavėjo susigrąžintiną sumą (pagrindinę sumą ir palūkanas);

b) išsamų aprašymą apie priemones, kurių jau imtasi ir kurių planuojama imtis šiam sprendimui įgyvendinti;

c) dokumentus, įrodančius, kad gavėjui buvo nurodyta grąžinti pagalbą.

2. Italija informuoja Komisiją apie pažangą, padarytą taikant nacionalines priemones, kurių buvo imtasi šiam sprendimui įgyvendinti, kol 1 straipsnyje minima pagalba bus visiškai susigrąžinta. Komisijai paprašius, Italija nedelsdama pateikti informaciją apie priemones, kurių jau imtasi ir kurių ketinama imtis šiam sprendimui įgyvendinti. Italija taip pat turi pateikti išsamią informaciją apie iš gavėjo jau susigrąžintas pagalbos sumas ir palūkanas.

([32]) 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 140, 2004 4 30, p. 1).

([33]) 2008 m. sausio 30 d. Komisijos reglamentas (EB) nr 271/2008, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 82, 2008 3 25, p. 1).

5 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Italijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2016 m. birželio 10 d.

Komisijos vardu
Margrethe VESTAGER
Komisijos narė